

Sygn. akt II Ca 1011/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 sierpnia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Tomasz Sobieraj (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 31 sierpnia 2018 roku w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

przeciwko M. M.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 24 maja 2018 roku sygn. akt III C 442/18

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie przed sądem pierwszej instancji poczynając za okres po wniesieniu pisma procesowego powoda z dnia 1 marca 2018 roku i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

SSO Tomasz Sobieraj

Sygn. akt II Ca 1011/18

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 maja 2018 roku (sygn. III C 442/18) Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie:

I. zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1755 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 8 lipca 2016 r. do dnia zapłaty;

II. zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1985 zł tytułem kosztów postępowania;

III. przyznał adwokat H. W. kwotę 738 zł tytułem wynagrodzenia, w tym z podatkiem od towarów i usług.

IV. nakazał zwrócić powódce kwotę 738 zł tytułem nadpłaconej zaliczki.

Sąd Rejonowy wskazał, że ustanowiony dla nieznaney z miejsca pobytu pozwanej M. M. kurator w osobie adwokata zakwestionował powództwo o zapłatę z weksla zarówno, co do zasady jak i co do wysokości, ograniczając się przy tym wyłącznie do zarzutu, iż strona powodowa nie przedłożyła żadnych dowodów na poparcie swoich twierdzeń. Sąd wskazał, że skutkiem bowiem art. 10 ustawy na płaszczyźnie procesowej jest to, że to dłużnika wekslowego, zgodnie z art. 6 k.c., obciąża ciężar dowodu okoliczności uzasadniających zastosowanie art. 10 ustawy. Kurator pozwanej powoływał się na brak zasadności roszczenia wynikającego ze stosunku podstawowego, będącego podstawą wystawienia weksla. Pomimo możliwości podniesienia przez kuratora ustanowionego dla nieznaney z miejsca pobytu

pozwanej zarzutów związanych z tzw. stosunkiem podstawowym, które niewątpliwie mają charakter zarzutów subiektywnych, kurator nie zdołał jednak w żaden sposób wykazać ich zasadności. Tylko skuteczne podniesienie tego rodzaju zarzutów prowadziłyby do zniweczenia podstawy wystawienia weksla i wyłączało możliwość udzielenia ochrony osobie będącej wierzycielem.

Niezależnie od powyższego Sąd wskazał, że strona powodowa przedłożyła również dowody, z których wynika zasadność roszczenia z punktu widzenia stosunku podstawowego. Przedłożona została umowa poręczenia jak również dowód uiszczenia należności przez poręczyciela co skutkowało powstaniem roszczenia regresowego (art. 881 w zw. z art. 376 k.c.). Wiarygodność i autentyczność dokumentów złożonych przez powódkę nie została zakwestionowana.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła pozwana, kwestionując rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w całości. Zaskarżonemu postanowieniu zarzuciła:

- naruszenie przepisów prawa procesowego, a to art. 233 k.p.c., w zw. a art. 9 k.p.c. oraz art. 379 ust 5 k.p.c. poprzez wydanie rozstrzygnięcia w oparciu o dowody, które nie zostały doręczone stronie pozwanej, a tym samym pozwana nie mogła się do nich ustosunkować, co doprowadziło do jawnego naruszenia równości stron w procesie, niemożności ochrony swoich praw przez pozwaną, a w konsekwencji spowodowało nieważność postępowania,

- obrazę przepisów prawa procesowego, a to art. 6 k.c., poprzez bezzasadne uznanie, że pozwana nie wywiązała się ze spoczywającego na niej ciężaru udowodnienia, że roszczenie pozwu jest bezpodstawne, podczas gdy w okolicznościach niniejszej sprawy pozwana skutecznie zakwestionowała zasadność powództwa, w wyniku czego doszło do przerwania ciężaru dowodu na stronę powodową, która nie przedłożyła jakichkolwiek dowodów uprawdopodobniających jej roszczenie;

- naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, a to art. 233 k.p.c., polegające na dokonaniu dowolnej, a nie swobodnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, poprzez uznanie, że powódce przysługiwało prawo wypełnienia weksla na kwotę 1.755,00 zł. Sąd doszedł do takiego przekonania wyłącznie na podstawie oświadczeń pozwanej, które nie zostały poparte żadnymi dowodami;

- naruszenie przepisów prawa materialnego, a to 10 Prawa Wekslowego poprzez jego niewłaściwą interpretację polegającą na uznaniu, iż z treści tego przepisu wynika, że weksel jest zobowiązaniem abstrakcyjnym i wobec tego Sąd nie jest uprawniony do badania prawidłowości jego wypełnienia. Podczas gdy z prawidłowej interpretacji tego przepisu wynika, że weksel jest zobowiązaniem abstrakcyjnym jednakże, li tylko w sytuacji gdy został on zbyty na rzecz osoby trzeciej;

- naruszenie § 1 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla stron w sprawie cywilnej (dalej: „Rozporządzenie o wynagrodzeniu kuratora”) poprzez uznanie, że nakład pracy kuratora uzasadnia przyznanie mu wynagrodzenia jedynie w wysokości połowy stawki minimalnej, podczas gdy nakład pracy kuratora w niniejszej sprawie uzasadnia zasądzenie mu wynagrodzenia w pełnej stawce.

Skarżąca wniosła o zmianę wyroku i oddalenie powództwa w całości, a względnie o uchylenie wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. W każdym zaś wypadku pozwana wniosła o zasądzenie na rzecz adwokat H. W. wynagrodzenia za pełnienie funkcji kuratora, za obie instancje w maksymalnej wysokości według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o oddalenie apelacji oraz o „zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda” – przy tym powódka nie skonkretyzowała drugiego z żądań.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona.

Zainicjowana wywiedzioną apelacją instancyjna kontrola zaskarżonego orzeczenia wykazała potrzebę uchylenia zaskarżonego wyroku, zniesienia postępowania przed sądem pierwszej instancji i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania. Sąd Okręgowy doszedł bowiem do przekonania, iż w sprawie zasza nieważność postępowania przewidziana w art. 379 pkt 5 k.p.c., to ejsz strona została pozbawiona możliwości obrony swoich praw. Tego rodzaju uchybienie Sąd Okręgowy obowiązany jest wziąć pod rozwagę z urzędu (art. 378 § 1 k.p.c.), niezależnie od tego, czy i która ze stron podnosi zarzut, ani od jego wpływu na treść wyroku. Sąd drugiej instancji, zgodnie z art. 378 § 1 k.p.c., w granicach zaskarżenia, bierze z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

Analiza akt przedmiotowej sprawy wskazuje, że po tym jak zarządzeniem Przewodniczącego Sądu Rejonowego w Bytomiu z dnia 23 października 2017 roku (k. 106) ustanowiono dla nieznannej z miejsca pobytu pozwanej M. M. kuratora w osobie adwokata, a następnie sprawa została przekazana do dalszego prowadzenia przez Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, to odpis pozwu doręczono kuratorowi pozwanej. Kurator pozwanej złożył odpowiedź na pozew, którą Sąd Rejonowy polecił doręczyć pełnomocnikowi powódki.

Po zapoznaniu się z odpowiedzią na pozew, pełnomocnik powódki w dniu 1 marca 2018 roku nadał do Sądu I instancji pismo procesowe, w którym podtrzymał żądanie pozwu i jednocześnie podniósł twierdzenia wskazujące na wypełnienie weksla zgodnie z deklaracją wekslową. Powód dołączył do tego pisma procesowego umowę poręczenia wraz z porozumieniem wekslowym (które to dowody stanowiły podstawę merytorycznego rozstrzygnięcia w sprawie). Nadto powód dodał, że dochodzi roszczenia jakie pozostało po zaspokojeniu przez powoda roszczeń wierzyciela pozwanej. Pismo z dnia 1 marca 2018 roku zawierało zatem nie tylko podtrzymanie dotychczasowego stanowisko, ale również zawierało nową argumentację zmierzającą do wykazania roszczenia wraz z załączeniem nowych dokumentów. Pismo to miało więc charakter istotny i strona przeciwna powinna mieć obiektywną możliwość zapoznania się z nim i ustosunkowania się na piśmie do wskazanych w nim twierdzeń.

Z akt sprawy nie wynika zaś, aby pismo to było doręczone stronie pozwanej – brak w tym zakresie stosownego zarządzenia, jak i zwrotnego potwierdzenia odbioru. W piśmie tym brak również oświadczenia w trybie art. 132 k.p.c. o doręczeniu odpisu pisma bezpośrednio adwokatowi (choć w tym przypadku ten tryb doręczeń nie powinien być stosowany, albowiem profesjonalny pełnomocnik występował jako kurator strony pozwanej, a nie jej pełnomocnik procesowy). Co prawda, w piśmie z dnia 1 marca 2018r. pełnomocnik powódki wskazał jako załącznik „odpis pisma”, a obecnie odpisu tego nie ma w aktach sprawy (choć niewątpliwie wpłynął czego dowodem jest adnotacja na prezentacie biura podawczego), niemniej jednak brak dowodu doręczenia tego pisma kuratorowi pozwanej – przy jego kategorycznej deklaracji w apelacji – o braku doręczenia mu tego pisma – musiał skutkować uznaniem, że pismo to nie zostało stronie pozwanej doręczone.

Zaniechanie to skutkowało więc nieważnością przedmiotowego postępowania z uwagi na pozbawienie ich możliwości obrony praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Po tym bowiem jak w dniu 7 marca 2018 roku omawiane pismo procesowe powoda wpłynęło do Sądu, to Sąd nie polecił doręczyć go pozwanemu celem ustosunkowania się, ale wyznaczył termin rozprawy. Na rozprawie w dniu 17 maja 2018 roku stanął się pełnomocnik kuratora pozwanej jednak również w toku rozprawy Sąd Rejonowy nie doręczył mu pisma z dnia 1 marca 2018 roku. Jednocześnie Sąd wydał postanowienie dowodowe o dopuszczeniu dowodu „z wszystkich dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy na okoliczność jak w pozwie (...) i dalszych pismach procesowych”. Oznacza to, że pozwana nie mogła w toku rozprawy zorientować się, jakie dokumenty zostały dopuszczone przez Sąd Rejonowym w szczególności ustalić, że pozwana wcześniej złożyła pismo procesowe z wnioskami dowodowymi. W tej sytuacji pozwana w istocie została pozbawiona możliwości ustosunkowania się do twierdzeń powódki zawartych w piśmie procesowym, które wpłynęło do Sądu Rejonowego w dniu 7 marca 2018 roku, jak i załączonych do niego dokumentów, a tym samym podjęcia obrony co do istoty sprawy przeniesieniem sporu na grunt stosunku podstawowego będącego podstawą wystawienia weksla, z którego strona powodowa wywodziła swoje roszczenie.

Reasumując powyższe rozważania Sąd Odwoławczy rozpoznając apelację uznał, że doszło do nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt. 5 k.p.c., a zatem wyrok musiał zostać uchylony, zaś postępowanie za okres

po wniesieniu pisma procesowego powoda z dnia 1 marca 2018 roku należało znieść, a w konsekwencji sprawę przekazano Sądowi Rejonowemu Szczecin P. i Zachód w S. celem ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy przede wszystkim doręczył stronie pozwanej odpis pisma z dnia 1 marca 2018 roku wraz z załącznikami celem umożliwienia ustosunkowania się do twierdzeń strony przeciwnej, a dopiero w dalszej kolejności wyznaczył rozprawę i wydał merytoryczne rozstrzygnięcie.

Z tych też względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

SSO Tomasz Sobieraj